

Van Wiechen Continu - functionaliteit

Het NCJ heeft, vanwege het implementeren van Van Wiechen Continu en de daarvoor benodigde aanpassingen van het DD JGZ, de functionaliteit geformuleerd. Eerst geven we een korte toelichting op Van Wiechen Continu, waarna we de functionaliteit beschrijven.

Korte toelichting met betrekking tot Van Wiechen Continu

Wat is het Van Wiechen Continu en hoe verschilt dat van het oorspronkelijke Van Wiechenonderzoek?

Het van Wiechenonderzoek is van oorsprong vooral bedoeld om achterstand in de ontwikkeling te signaleren. En uiteraard om de ontwikkeling van het kind te volgen in de tijd en ouders te ondersteunen. Het doel van Van Wiechen Continu is om beter aan te sluiten bij wat dit kind van deze ouder op dit moment kan en kind en ouder begeleiden bij de volgende stap. Niet focussen op: kan het kind wat het moet kunnen, maar waar staat dit kind in de ontwikkeling?

Het verschil met het oorspronkelijke Van Wiechenonderzoek is dat je nu niet meer naar vaste kenmerken op vaste leeftijden kijkt. Je beoordeelt flexibel welke kenmerken passend zijn om te beoordelen voor dit kind, op dit moment. Daardoor kun je op elk moment beter inschatten: wat het kind al kan, wat het kind nog aan het leren is en welke stap in de ontwikkeling waarschijnlijk de volgende is.

Hoe werkt dat?

Voor elk kenmerk (stap in de ontwikkeling) is onderzocht hoeveel procent van de kinderen dat kenmerk op een bepaalde leeftijd al kan. Dat noemen we P-waarden. P2 betekent: 2% van de kinderen kan dit al op deze leeftijd. P50 betekent: de helft kan het al. P98 betekent: bijna alle kinderen kunnen dit op deze leeftijd.

Omdat kinderen zich allemaal in hun eigen tempo ontwikkelen, gebruiken we een brede range van P2 tot P98. Zo zie je meteen dat het heel normaal is dat het ene kind iets eerder kan en het andere kind wat later. Het geeft dus géén oordeel ("dit moet je kind al kunnen"), maar laat zien: Waar staat dit kind voor dit kenmerk?

Met Van Wiechen Continu kun je op elk willekeurig moment kijken hoe een kind ervoor staat en welke stap in de ontwikkeling waarschijnlijk als volgende komt. Dat helpt professionals én ouders beter te begrijpen welke stappen in de ontwikkeling nu voor dit kind relevant zijn en om op het juiste moment de juiste ondersteuning te bieden. Tegelijk blijft er ruimte om goed in de gaten te houden wanneer er wél sprake kan zijn van een mogelijke ontwikkelingsachterstand.

Wat verandert er niet?

Aan het testen en scoren van de kenmerken verandert helemaal niets. Je blijft de kenmerken testen zoals je dat gewend was bij het oorspronkelijke Van Wiechenonderzoek. De registratie blijft ook hetzelfde: je registreert per kenmerk een plus, een M of een min. Ook blijf je de neurologische kenmerken, zoals symmetrisch bewegen van de armen en benen of optrekken tot zit, op verschillende leeftijden afnemen.

Wat verandert er wel?

Wat wél verandert, is het moment waarop je een kenmerk test en daardoor ook de betekenis van de score, en dan met name een 'min'-score. Bij het oorspronkelijke Van Wiechenonderzoek werd een kenmerk meestal alleen getest op een leeftijd waarop zo'n 95% van de kinderen het al kon. Kon een kind het dan nog niet, dan kreeg het een 'min', wat kon wijzen op een mogelijke achterstand.

Bij Van Wiechen Continu betekent een min niet meteen dat het kind achterloopt in de ontwikkeling. Een 'min' betekent dat het kind dat op dat moment nog niet kan (of niet laat zien), en meestal niet dat er iets mis is. Sommige professionals vinden het lastig om een 'min' in te vullen, maar dit is dus niet erg! Dit zal vaker voorkomen omdat je de grenzen opzoekt van wat een kind kan. Uiteraard is het wel van belang hier ook goede uitleg over te geven aan ouders, dat een 'min' geen onvoldoende is.

Waarom is de ondergrens P98 bij Van Wiechen Continu zo belangrijk?

De P98 verwijst naar de leeftijd waarop 98% van de kinderen een kenmerk uiteindelijk beheerst. We blijven daar nadrukkelijk aandacht voor houden, omdat het helpt om te signaleren of een kind echt buiten de verwachte ontwikkelingslijn valt en mogelijk een ontwikkelingsachterstand heeft. Met andere woorden: Van Wiechen Continu maakt het observeren flexibeler, maar het signaleren blijft even zorgvuldig. We blijven de 'ondergrens'

dus echt in de gaten houden. Tegelijkertijd willen we benadrukken dat elk kind zich ontwikkelt op zijn eigen tempo. Dat is de uitdaging waar de JGZ voor staat: tijdig signaleren en waar mogelijk normaliseren.

Wat was de aanleiding voor Van Wiechen Continu?

JGZ-professionals wilden al langer graag beter kunnen aansluiten bij ouders én bij wat een kind op dat moment echt laat zien. In de praktijk merkten ze regelmatig dat ouders soms moeite hadden om de waarde van het van Wiechenonderzoek te zien. Het voelde voor ouders alsof er alleen gekeken werd naar wat hun kind “moest kunnen”, in plaats van naar wat hun kind al wél kan en hoe het zich verder ontwikkelt, een soort vaste “moet-afvinklijstje”. Bovendien werd getest wat hun kind meestal al lang kon.

Die signalen uit de praktijk sloten aan bij wat een onderzoeker van TNO zelf ervaarde toen ze met haar eigen kind naar het consultatiebureau ging. Haar enthousiasme over de ontwikkeling van haar kind sloot helemaal niet aan bij het Van Wiechenonderzoek. Ze dacht: “Kan dit niet beter aansluiten bij wat een kind écht kan en wat ouders belangrijk vinden?”

Daarnaast zag ze nog iets anders: het zou veel inzicht geven als je bij elk kenmerk kunt laten zien tussen welke leeftijden kinderen die vaardigheid meestal leren. Zo’n leeftijdsrange maakt zichtbaar hoe groot de verschillen tussen kinderen zijn.

Daarnaast sluit Van Wiechen Continu goed aan op het Landelijk Professioneel Kader (LPK), waarin staat dat contactmomenten flexibeler mogen worden ingepland. Als ouders meer vrijheid krijgen om zelf te kiezen wanneer ze komen, moeten professionals ook op elk moment de ontwikkeling kunnen testen. Van Wiechen Continu maakt dat mogelijk. Van Wiechen Continu helpt zo om echt jeugdgezondheidszorg op maat te bieden.

Schematische weergave onderscheid tussen VWO en VWC

Aspect	Van Wiechenonderzoek	Van Wiechen Continu
Doel	Begeleiden en volgen van de ontwikkeling van kinderen en het vroegtijdig signaleren van ontwikkelingsproblemen en -stoornissen.	Het begeleiden en volgen van de ontwikkeling, met betere aansluiting bij de actuele ontwikkelingsfase van het individuele kind, én zorgvuldig

		signaleren van achterstand of voorsprong.
Uitgangspunt	Wat een kind geacht wordt te kunnen op een bepaalde leeftijd.	Waar dit kind nú staat in de ontwikkeling en wat een logische volgende stap is.
Leeftijdsbenadering	Vaste leeftijden waarop vaste ontwikkelingskenmerken worden afgenomen.	Geen vaste leeftijden; ontwikkelingsonderzoek kan op elk moment plaatsvinden.
Ontwikkelingskenmerken	Vastgelegd per leeftijdsmoment.	Dezelfde kenmerken als VWO, maar flexibel gekozen op basis van relevantie voor dit kind op dit moment.
Rol van de professional	Volgt het schema met vaste kenmerken per leeftijd.	Maakt per kind een professionele afweging welke kenmerken relevant zijn, op basis van observatie, ouderinformatie, eerdere scores.
P-waardes	Focus op één leeftijd waarop het merendeel ($\pm 95\%$) het kenmerk beheerst.	Expliciet zichtbaar per kenmerk als bandbreedte (P2–P98); elk kenmerk is een ontwikkelingsdiagram
Scoren van kenmerken	Ongewijzigd (plus, M of min)	Ongewijzigd (plus, M of min)
Betekenis van een 'min'	Kan wijzen op een ontwikkelingsachterstand, omdat het kenmerk meestal rond P95 werd getest.	Betekent dat het kind het kenmerk op dit moment nog niet laat zien; past vaak binnen normale ontwikkeling en vraagt om duiding in context.
Neurologische kenmerken	Worden op vaste leeftijden afgenomen.	Blijven onderdeel van het onderzoek en worden op meerdere leeftijden afgenomen.
Onderbouwing P-waardes	De 'ondergrens' (van P80 tot P99) is voor elk kenmerk verschillend en gebaseerd	Gebaseerd op heranalyse van onderzoeksdata; P-waardes liggen vaak op jongere leeftijden.

	op (internationale) literatuur.	
Relatie tot LPK	Werken met vaste leeftijden bemoeilijkt toepassing van het LPK.	Maakt werken conform het LPK mogelijk door loslaten van vaste contactmomenten.
Flexibiliteit in contactmomenten	Beperkt; gekoppeld aan vaste leeftijden.	Groot; onderzoek en duiding mogelijk op elk moment.
Samenwerken met ouders	Bespreken van wat een kind wel of niet kan op vaste leeftijd.	Gezamenlijk bespreken waar het kind staat, wat de volgende stap is en hoe ouders kunnen ondersteunen.

Functionaliteit VWC

De functionaliteit om met VWC te kunnen werken en te registreren is tot stand gekomen na uitvoerig overleg met experts en professionals. De functionaliteit moet door de JGZ-organisatie zelf met de leverancier besproken worden. De uiteindelijke weergave in het DD JGZ is afhankelijk van de voorkeuren van de professionals en keuzes die de leverancier maakt in overleg met hun opdrachtgever.

In de overgangsfase zullen professionals twee schema's moeten kunnen zien: het 'oude' VWO en het 'nieuwe' VWC.

Bij toepassing van VWC maakt de professional zelf een inschatting: wat zie ik bij het kind, wat vertellen ouders mij en wat weet ik al over het kind uit eerdere contactmomenten? Hoe schat ik het kind in qua ontwikkeling en welke kenmerken ga ik testen? De user interface maakt het mogelijk om VWC toe te passen door:

- op elk moment elk kenmerk te kunnen testen en registreren,
- per kenmerk de P2-P98-range te tonen,
- en de professional eenvoudig te laten terugkijken.

User interface:

- Het huidige VWO-schema bestaat uit twee aparte schema's (0-15 maanden en 15-54 maanden). Voor VWC worden alle kenmerken per domein gegroepeerd in één overzicht.
- Een horizontale tijd-as (maanden):

- Laat het schema doorlopen van 0 tot 54 maanden, en toon tenminste iedere 3e maand.
- Weergave per domein: Tabs of filter per domein, zodat alleen de kenmerken binnen hetzelfde domein 'Fijne motoriek/adaptatie/persoonlijkheid/sociaal gedrag, communicatie en grove motoriek') in de afbeelding te zien zijn.
- Voor het tonen van de ingevoerde gegevens in het schema wordt het schema opgedeeld in een aantal kolommen. Iedere kolom vertegenwoordigt een vast aantal dagen/weken. Houd er rekening mee dat er voor links/rechts-kenmerken 2 waardes naast elkaar in een kolom getoond worden. En: hoe breder het hele schema, hoe moeilijker het zal zijn voor de professional om een overzicht van de ontwikkeling van een kind te krijgen. Hanteer daarom een range van 4 weken of een maand.
- Twee afnamemomenten binnen dezelfde leeftijdskolom:
 - Maak zichtbaar dat er twee waardes zijn ingevuld
 - Toon de meest recente waarde. Wanneer boven een dergelijk kenmerk wordt gehoovert of deze kolom wordt aangeklikt, dan wordt de eerder ingevoerde waarde ook zichtbaar.
- Weergave van het kenmerk: nummer van het kenmerk, korte beschrijving van het kenmerk, afname instructies (L/R/M: links, rechts of mededeling). Het nummer is onderdeel van de naam. L/R of L/R/M is een toevoeging aan de naam.
- Weergave percentielschema (P2-P98) per kenmerk: Voor elk kenmerk een horizontale lijn die het P2-P98 bereik laat zien, met een punt op P50 en een streepmarkering bij P2 en P98 (zie plaatje).
- Verticale leeftijdslijn die de huidige leeftijd van het kind in het schema weergeeft.
- Ongeacht de leeftijd van het kind, dient het mogelijk te zijn om alle kenmerken in het schema in te vullen.
- Kenmerk 68 is al uitgesplitst in 3 leeftijdsspecifieke kenmerken, 68a, 68b en 68c, met elk hun eigen P-waardering en P-50.

In het huidige VWO-schema is dit nog één kenmerk dat op meerdere momenten beoordeeld dient te worden op grond van leeftijdsspecifieke criteria. In de BDS J JGZ release van december 2025 is deze wijziging opgenomen.

- Weergave kenmerken 52, 53, 54 en 55:
 - Dit zijn herhalende kenmerken. Geef voor deze kenmerken de leeftijdsperiode weer waarop dit kenmerk beoordeeld dient te worden. Geef de herhalende kenmerken bovenaan in het schema van het domein grove motoriek weer. Geef duidelijk aan dat het herhalende kenmerken zijn.
 - Zorg ervoor dat deze gedurende deze periode blijvend ingevuld kunnen worden.

WVC-tool

TNO heeft een WVC-tool gebouwd (zie plaatje). De WVC-tool is niet noodzakelijk voor de toepassing van VWC, maar kan ondersteunend zijn. Werken volgens Van Wiechen Continu vraagt aanpassingen in het DD JGZ, die soms langer op zich laten wachten. Totdat deze aanpassingen beschikbaar zijn, kan de WVC-tool gebruikt worden om alvast met de implementatie te starten. De WVC-tool is een webapplicatie van TNO, die je los van het DD JGZ opent. De WVC-tool slaat geen data op. Om de WVC-tool te gebruiken heb je internet nodig. Bij gebruik maak je verbinding met de TNO-server.

De leverancier kan de functionaliteit van de WVC-tool ook inbouwen. Het is aan de JGZ-organisatie om te beslissen.

De WVC-tool laat zien, op basis van input van de professional, welke kenmerken bij het kind getest worden (in de tool: linker werkbalk, leeftijd, P-waarde en aantal kenmerken). De te testen kenmerken worden vervolgens gehighlight.

Bij het werken met de WVC-tool is de input van de volgende gegevens nodig:

- Leeftijd van het kind.
- Aantal gewenste kenmerken. Mogelijkheid voor de professional om een gewenst aantal te kiezen.
- Doelpercentiel. Hiermee wordt bedoeld de P-waarde, waarvan de professional inschat dat deze past bij het ontwikkelingsniveau van het kind. Dit niveau bepaalt de professional aan de hand van: wat zie ik bij het kind, wat vertellen ouders mij en wat weet ik al over het kind uit eerdere contactmomenten? Het doelpercentiel wordt gebruikt om de kenmerken te selecteren die je als professional afneemt.
- Matching van leeftijd en kenmerk, gegeven het doelpercentiel kan via het TNO systeem (I-JGZ platform) worden gedaan.

Afbeelding uit het prototype WVC-tool van TNO:

Van Wiechen Continu - Demo Tool

